

PERSONAJE CEHOVIENE LA TELEVIZIUNE

Televiziunea dovedește, încă destul de rar, dar cu o perseverență îmbucurătoare, posibilități și calități artistice indiscutabile. Se pare că, cel puțin în domeniul teatrului realizat în baza unor scenarii originale, televiziunea începe să-și descopere profilul, caracterul propriu, mijloacele specifice, învingând dificultățile legitime ale unui gen de artă aflat încă în faza de constituire.

Fără să fie film, fără să fie însă nici teatru, împrumutînd de la aceste două arte doar ceea ce... convenea „micului ecran“, emisiunea de „teatru în studio“ intitulată „La tribunal“ a fost un spectacol reușit. Nu întîmplător, scenaristul și regizorul acestui spectacol, Ion Barna, a ales ca loc al acțiunii sala unui tribunal, cadru sugestiv și atît de potrivit multora din personajele schițelor cehoviene.

Pe ecranul televizorului a încăput toată monstruoșitatea acestui „tribunal“ în care țărani nevinovați erau condamnați, cu o voce plictisită, la muncă silnică: în care bacșișul și mîta aveau tarif fix, „afișat“ pe ușă; în care moșieri obraznici se întîlneau cu lingăi dezgustători, iar majurul Prișibeev îi lua la bătaie pe reclamanți chiar în fața judecătorilor, care, complet dezinteresați, discutau de fapt tot timpul despre... aperitive, mîncări, cafele. În această lume întunecată, dominată de asupritori fără scrupule, populată de slujbași indiferenți, copleșiți de plictiseală și mizerie spirituală, singurul personaj luminos este un doctor, care trăiește drama intelectualului cinstit într-o societate a banului și a nedreptății. Prin acest personaj, regizorul a sugerat chipul lui Cehov, îndurerat de o asemenea priveriște, dar, totodată, profund nemulțumit și acuzator.

De altfel, meritul principal al regiei constă, desigur, în atitudinea critică, demascatoare, față de lumea „tribunalului“. Fără să alunece în șarjă și caricatură, satira atinge direct și ascuțit nu trăsăturile exterioare, ci fondul acestei lumi, caracterul orînduirii care producea uneltele cumplite, de teapa lui Prișibeev. Tocmai de aceea, momentele diferite, avînd de fapt valori de sine stătătoare, se încadrează bine în ansamblu, dezvăluind noi laturi ale

acestei lumi. Finalul spectacolului: majurul Prișibeev iese minios și ridicol în rîsetele galeriei, în vreme ce poștile se înclid peste imaginea lui, sugerează foarte bine finalul pe care istoria însăși l-a pecetluit definitiv peste această lume. Totuși, îi putem obiecta regiei cîteva scăderi, cum ar fi ritmul cam lent, mai ales la începutul spectacolului, pe de o parte, iar, pe de altă parte, sublinierea insuficient de pregnantă a unor momente importante: „verdictul“ pronunțat împotriva unui țaran care a demontat șinele căii ferate; sau finalul „procesului“ lui Nikolai Harlamov, țaranul năpăstuit, adus în fața tribunalului de propriul său fiu îmbrăcat în haină ostășească. Confruntarea dintre aceștia doi putea fi cu mult mai dramatică.

Spectacolul a prilejuit cîteva creații actoricești valoroase. Îl amintim, în primul rînd, pe Const. Rauțchi, care a confirmat complexitatea personalității sale artistice, creînd trei roluri de o factură atît de diferită (moșierul Pomaev, mujicul Harlamov, majurul Prișibeev). Dramatic și profund cehovian ni s-a părut monologul doctorului Demianov în interpretarea lui Gh. Cozorici, în vreme ce Dem. Rădulescu (Procurorul) a izbutit o sugestivă imagine a slujbașului plictisit, găunos și ignorant. Nineta Gusti, Marcel Angheliescu, Al. Azoitei, Dem. Furdui, într-o compoziție bine studiată, savurosul cuplu Arcadie Donos—Horia Căciulescu și alții au contribuit în bună măsură la reușita spectacolului, așa cum un aport substanțial au avut în emisiune ingenioșitatea și mobilitatea operatorilor (N. Niță, Ov. Drugă, Const. Moțiu, Emeric Irșai), concepția inspirată a decorurilor (arh. Armand Crintea) și chiar ironia subtilă, uneori, a machiajului (Iancu Ștefănescu).

De obicei, un spectacol reușit stirnește nu numai aprecieri, ci și pretenții justificate. Telespectatorii doresc să vadă cît mai multe asemenea emisiuni realizate în studio și, mai ales, inspirate de prezent, de viața noastră, atît de bogată în subiecte și eroi, de imaginea prefacerilor pe care le trăim.

Paul Diaconescu